

Krigens gru og glæde kom til Lohals

Af Eigil Røntved

2. Verdenskrig medførte ikke store forandringer for livet i Lohals havn i lighed med første verdenskrig. Dog var der nogle begivenheder, der står prentet i min hukommelse.

Første tegn på krig var, at alle skibe, samt Lundeborgfærgen, fik malet dannebrogflag på siderne så store, at de flyvemaskiner og krigsskibe tydeligt kunne se, at de var danske. Dernæst flyttede der tyske soldater ind på Christianshøjs anneks i Skipperstræde. De oprettede vagtstue på havnen i forbindelse med fiskeekspeditionskontoret i det lange gule pakhushus på havnen.

Vel nok i forbindelse med havnen blev der bygget et grønt skur på Odden ved nordstranden med vinduer, hvor der var dagsbemanding for observationer fra sø og luft. Her sad blandt andre Kaptajn Rasmussen, som ellers underviste i navigation og rettede kompas for skibe og både. Nogle lokale ”damer” sværmede med de tyske soldater på havnen. De blev grundigt klippet af de lokale ungersvende efter kapitulationen.

Lørdag aften kom ”Krølle” cyklende med sin harmonika. Han kravlede op på pakhushusets rampe, og så var der ellers asfaltbal.

Hvert år boede der en københavnsk tandlæge på Christianshøj, som på gode sommeraftener gav opvisning i udspring fra bolværk. Indimellem dykkede vi drenge efter mønter, som turisterne smed ud i havnen.

Tyske marinefartøjer anløb af og til havnen, heriblandt et med en nedskudt engelsk flyvemaskine på dækket. Den havde de fisket op.

Om natten var det en mørk havn. Der var jo ”mørkelægning”.

Englænderne nedkastede miner, og en ung sømand fra Lohals, Jack fra Novo, druknede i forbindelse med en minesprængning, en anden, Niels Nielsen (Fyrpasser) blev minesprængt i Øresund med varige mén til følge. En fremmed druknet blev bjerget fra et minesprængt skib og anbragt i pakhuset natten over.

En minesprængt galease blev af et bjærgningsfartøj bugseret ind. Det lå udfør indsejlingen til havnen og blev ved dykkerhjælp hævet og bugseret væk.

Generelt overvintrede alle hjemmehørende skibe i Lohals Havn. Så om vinteren var den fuldt belagt.

Umiddelbart før krigens afslutning blev en ministryger med følge af en tysk flydende minefabrik, den 7000 ton store M/S DORPAT, beskudt af engelske flyvere i Stokkebæk-farvandet. Begge satte kurs mod Lohals. Ministrygeren blev sat på grund ca. 1 km. Syd for havnen, og den flydende minefabrik gik på grund på Rødgrunden syd for Smørstakløbet, hvor den brød i brand. De døde og sårede blev bragt ind til Lohals, hvor de blev lagt på trækvogne og herefter kørt til Rudkøbing Sygeshus.

En lokal mand, der kunne tysk, overbragte kaptajnens budskab om, at dersom ilden nåede ammunitionsrummet og minelasten, så skibet sprang i luften, ville Lohals havne på den anden side af Langeland. Heldigvis blev ilden slukket, før det nåede så langt. En ret voldsom begivenhed i den lille havn.

Vi drenge, der rådede over joller, fik hurtigt vor gang på ovennævnte skib. Der var posteret to vagtmænd derude. De fik ikke meget mad, så det svandt kraftigt i kartoffellageret på Lohalsgården, der tilhørte min far. I kraft af denne ”bestikkelse” fik vi lov til at fjerne næsten alt fra skibet, tændsætter, mineure, redningsveste, vandslanger, ja alt muligt.

Jeg fandt nogle store brune tingester, som jeg kunne se var batterier, da der var plus og minus poler på. Jeg bragte ét med hjem, som min far opdagede. Han smed det på møddingen og skældte mig ud. Det kunne jo være sprængfarligt. Forkarlen fandt det på møddingen og prøvede at sætte det til det elektriske hegn. Det virkede perfekt, og min far bad mig om at finde flere, dersom det var muligt.

På kapitulationsaftenen var der asfaltbal på havnen, hvor nyheden blev overbragt af folk, der havde hørt radio. Glæden var stor på havnen.

Senere markerede befrielsestropperne fjernelsen af de tyske tropper i landet ved at runde Lohals Havn med en deling panservogne. Ligeledes var der besøg af et engelsk flådefartøj, som den lokale befolkning kunne inspicere.

Men alt i alt 5 fredelige år på havnen.

Eigil Røntved

Foto.

Niels Røntved www.lohals.dk.